

BERNHARD SETZWEIN
PĂSĂRILE, DE CE ZBOARĂ

Colecția
POESIS
apare sub coordonarea lui
LUCIAN ALEXIU

© EDITURA HESTIA, 2008
All rights reserved
TIMIȘOARA
ROMÂNIA

Toate drepturile pentru actuala ediție aparțin
Editurii Hestia
Reproducerea neautorizată a textului,
pe orice fel de suport tehnic,
se pedepsește conform legii.

ISBN 978-973-105-062-1

Printed in Romania

BERNHARD SETZWEIN

***PĂSĂRILE,
DE CE ZBOARĂ***

Poeme

**Traducere și postfață de
EUGEN D. POPIN**

HESTIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SETZWEIN, BERNHARD

Păsările, de ce zboară : poeme / Bernhard Setzwein;
trad. și postf. de Eugen D. Popin.– Timișoara : Hestia, 2008
ISBN 978-973-105-062-1

I. Popin, Eugen D. (trad.; postf.)

821.112.2-1=135.1

„Să ne dorim această viață dispărută
altfel
și să renunțăm și la aceste poeme, care
aparțin incontestabil propriei vieți?”

Cees Nooteboom

Prolog

(sau intrarea taciturnilor în scenă)

Acum e rândul tău.

Se ridică,
apoi rosti clar
și imposibil de ignorat:

Un singur rând, o singură frază.

**Cântec pentru peștele care se leagăna
deasupra mesei de scris**

inedite, 1978-2008

*„Uneori, câte un poem iese la suprafață
precum o bulă de aer”*

Cântec pentru peștele care se leagă deasupra mesei de scris

1.

Tu, pește,
înoți prin birou
precum în adâncul mării.

Masa de scris
o corabie scufundată
în al cărei pânțec
zac comori tainice.

Uneori
câte un poem
iese la suprafață
precum o bulă de aer.

2.

Aici, dedesubt,
sunt eu, peștele.

Aici
domnește tăcerea.

Pe drum către tine se rup norii

pentru Ursula

Ploaia, o știu eu,
m-a pândit.

De-abia m-am avântat pe bicicletă
să o iau către tine,
că s-a și pornit.

Atunci un copac falnic își ridică brațele
și mă invită sub umerii lui lași.

Pe lângă mine
prin rigole plutește
o flotă întreagă de flori.

Copiii cu jacheta trasă pe cap
țopăie râzând
ca niște uriași pe mare.

Iar bicicleta mea, uite,
e de-acum vaporul cu zbaturi
iar strada Pellkoven
e fluviul Mississippi.

Îi aud pe cei din Bluegrass Band
și tunetul, care vrea să cânte împreună cu ei.

Izbind cu năduf în toba cea mare.

Eroare

În zadar ciocănește ghionoaia
în antena de televizor.

Viermele se află altundeva.

Joc de copii

pentru Lena

Un pumn de zăpadă
ținută în gură
simțind mai apoi
cât de rece se face
în gât
și în burtă.

Epifanii rurale

*din volumul „Oidweiasumma”, Editura van Acken,
Krefeld, 1990

„Căutarea cuvântului, a unui cuvânt anume”

Păsări pe câmp

Ele sunt punctul și virgula.
Fac din răzoare rânduri
iar dintr-un câmp o carte.

Citesc rând cu rând
tot ce e scris.

La mijlocul ultimei fraze
care ar fi dezlegat tot misterul,
le cresc punctului și virgulei aripi.

Vremuri grele

Prea multe mere au rodit anul ăsta,
mult prea multe mere.

În fiecare zi facem ştrudel cu mere.
Până şi-n stomacul găştei de Crăciun
şi-au găsit loc.
Iar în pivniţă putrezesc pur şi simplu.

Afară,
în pom,
în grădina plină de nămeţi
atârnă încă multe –
mari şi roşii.

Peisaj de iarnă

Zăpada
e precum o batistă folosită
aruncată peste oraș.

Coșurile de fum
scuipă
o flegmă neagră.

Voi faceți focul
în case,
vă frecați mâinile.

Și așteptați.

Sub prun

Uruitul avionului
l-am visat doar eu.

Și de fapt n-a fost
decât mașina de cosit
a vecinului.

Din cer
cad prune coapte,
nimic altceva.

Și totuși
prunul a devenit
o ciupercă de fum.

Până când
vița de vie sălbatică
cu țipătul ei
m-a trezit la realitate.

„împotriveștete împotriveștete!”

Globul pământesc luminat în interior

1.

Să ai
pur și simplu
lumea în palmă.

Ea se luminează
dacă asta poftim.

2.

Dar pe noi înșine
nu ne găsim nici măcar cu lupa.

De aceea
stingem iarăși lumina.

Înnoire în sat

Curând
se va face cazinou
din măcelărie.

Pe pereții faianțați
femei goale,
așadar, carne de calitate pusă la vedere.

Iar la jocurile mecanice „de-a războiul”
băiețandrii au voie să deprindă
cum e să ucizi.

Unul care bănuiește ceva

Găinile, biete, tot mai cred
că or să moară cândva de bătrânețe.

În vremea asta bătrânul cocoș
cocoțat pe mormanul de gunoi
scurmă printre oasele aruncate

și țipă din toate puterile.

Epifanii rurale

1.

Doar una,
o singură găină,
sătulă,
mulțumită,

se odihnește
pe butucul de spart lemne.

2.

Carne strivită
pe asfaltul străzii.

Ce fel de animal a fost
nu mai ai de unde să știi.

În schimb identifici profilul cauciucurilor.

3.

Eu îmi șlefuiesc cuvintele
cu cea mai mare plăcere

iar în acest timp
vis-à-vis
vecinul își bate și el coasa.

4.
(înainte de 1989)

Pe granița
care nu mai e graniță,

un arbore căzut
care nu se va mai ridica nicicând.

**Drum de noapte
(cu ideea unui poem în minte)**

1.

Căutarea unui cuvânt,
a unui anume cuvânt,
e singurul lucru
care se potrivește acum
în acest spațiu alb.

Afară-i întuneric beznă.
Întuneric de nu zărești nimic.

Căutarea indicatorului,
cel cu denumirea drumului,
care să-ți indice direcția...

Pe neașteptate se luminează
iar eu am găsit cuvântul,
cuvântul acela anume

pentru a mă rătăci iarăși.

2.

Iar dacă am să mă întorc prea târziu
în noaptea aceasta
am să aduc ceva cu mine.

Vara babelor

Zboară iarăși
funigeii.
Zboară albi peste câmpul negru
dansând în vânt.

Minuscule stegulețe de hârtie,
albe și goale.

Iar pe ele, nici măcar un poem.

Cuptorul de piatră

Din volumul „Dincolo de Bayern”, Editura „lichtung”
Viechtach, 1996

*„Oare noi am copt pâinea
în cuptorul străbun de piatră din fața casei”*

I.

Oare stăm precum un motan
în fața intrării unei vizuini uitate din Bayern

și pândim
poate-poate s-o ivi o idilă palidă și

când codița-i va fi la vedere
atunci o s-o înhățăm
ori

ne scapă încă o dată locurile natale
în a lor vizuină

II.

Iubesc oare locurile astea atât de mult pentru că ele
se lipesc de mine cu mlădierile dealurilor ori

mă iubesc ele pe mine pentru că
nu le tulbur ci doar le privesc

oare se întemeiază sfiala noastră pe reciprocitate
ori
totul pleacă numai de la mine

și de aceea mă privesc ele drăgăstos
din iazurile cu crape ori

eu văd răzorul
cu ochii unui șoarece de câmp

III.

Oare mijesc mugurii fagului ori

încolțește primăvara din ochii noștri

se ivește oare jindul crud al iubirii din urechile
noastre

ori

se trezește dragostea ciripind în mierlă

ne construim oare zburdalnic și imprudent
cuiburile tocmai sub streșini ori

suntem doar marionetele
agățate de șiroaiele

unei ploii calde de mai

IV.

Oare scriem ultimele vești pe răzoare
plini de vervă ori

cineva a citit totul
și-apoi a închis cartea

oare ciripesc ciocârliile un recviem
înșirate pe firele de telegraf
sau se tânguie în limba lor pe firele de înaltă
tensiune

oare mai vor ținuturile astea să spună ceva
ori

le-am pus noi deja
crucea pe frunte

V.

Oare ne reduce cineva
la numai doi ochi ori

noi privim vița tânără
cum înduplecă gardul șopronului să înflorească

oare țâșnesc
lăstarii spre cer ori

cineva ne amăgește și totu-i doar idealism
iar la toamnă om merge în cârje
precum greu încărcății meri

VI.

Oare este iarna cu adevărat un voal al morților
iar peisajul de sub zăpadă deja mort ori

eu stau înțepenit în fața unei
pagini mari și albe-a naturii
și nu știu cum să-nfloresc

stau cuvintele împăturite
în mugurii mici de pe ramură iar

frazele gata să încolțească-n pământ
așteptând doar să se facă dintr-o dată primăvară

pentru ca atunci să umpli partea însorită
cu un poem nemaiauzit de proaspăt

VII.

Oare noi am copt pâinea

în cuptorul străbun de piatră din fața casei
ori

ne-a copt pe noi

nevoia de zi cu zi

până ce am devenit crocanți mai întâi

ehei

dar cu vremea am dobândit o coajă groasă

pentru ca-ntr-o bună zi să ne dumericăm iarăși

în supa de lapte

cea de dis-de-dimineată

VIII.

Oare noi am fript fructele ori
ne arde țuica pe noi

oare ne adună cineva de pe jos
când prea copti cădem din arborele vieții

distilează cineva din viața noastră putredă
o țuiculiță care te mai încălzește puțin

ori suntem până la capăt
doar o poșircă ieftină

IX.

Oare noi am băut berea
ori ni s-a scurs mintea în butoiuș

oare privește beția prin ochii noștri
ori vedem lumea prin pereții groși
ai halbelor de sticlă
și de aceea ne pare atât de tulbure

X.

Oare eu privesc peste graniță ori
mă privește ea pe mine

pot oare să adun atâta curaj
ca să pot să-i vorbesc
pot oare să merg atât de departe ori

trebuie să aștept până ce o să cadă
am să fac eu pasul către Boemia ori
Boemia vine dimpreună cu mine acasă

Serviciul de dezăpezire

*inedite, scrise în vara lui 2006, într-o drumeție în regiunea de graniță Bavaria-Boemia

„Cel care fantazează, trebuie să fantazeze exact, inexactă poate fi numai știința”

Viață de câine la Brod u Stribra

Există doar un singur lucru
care-i amuțește pe istericii băloși
din piața satului,
pe haimanalele agresive de câini ai străzii:

Și anume
atunci când
Milica-și piaptână părul lung și castaniu
până ce acesta se electrizează
iar în semiobscuritatea-nserării
fereastra întunecată de la baie
începe să pâlpeie
precum un bec înainte de a-și da duhul.

Atunci potăile devin melancolice,
se așează cumiți pe labele dinainte
lâncezind sub luna în creștere.

Așa stă scris în cărțulia fermecată
a spătosului țigan Jovan Nikolić.

Dar aceasta se odihnește necitită
în rafturile bibliotecii satești
din Brod u Stribra.

Afară pe banca de lemn
stă singur-singurel spătosul tomnatic,
nimeni nu-i ține de urât,
nimeni nu vrea să stea de vorbă cu el,
copiii spun
că-i pute gura.

După ce-și trage sufletul,
bătrânul astmatic se ridică
și mătură iarăși pe străzi
și pe după colțurile caselor.

Pe la subțiorile lui –
mici vijelii
ridicând la cer frunzele căzute.

Câmp nesfârșit la Stare Sedliște

Ia te uită ce fuge pe-aici
bătând din călcâie
peste miriștea nesfârșită
între Tisova și Jemnice,
între cerul verzuliu ca sticla
și heleșteiele azurii cu pește

Tu spui: iepuri de câmp.
Eu spun: sunt suflete rătăcitoare
care se-ntorc mereu aici,
chiar și după 600 de ani
de la cele-ntâmpilate
nu-și pot afla liniștea.

Ni s-a povestit că sufletele nu-s materie
și nu-s mai mult decât o adiere.
Atunci de ce se tot învârt pe aici
precum iepurii fricoși
de îndată ce vântul se pornește
aducând cu el cântecul acela de oase frânte
al războinicilor Domnului

din pepiniera întunecoasă de molizi
de dincolo de drum?

Vilém Flusser*, nomadul, spune:
cine fantazează, trebuie să fantazeze exact,
inexactă îi este îngăduit doar științei să fie.
Asta e moștenirea lui,
iar el,
el e, mai degrabă,
unde va pe drumul înspre Bor,
topindu-se în vechiul Renault 12,
devenit domiciliul lui permanent.

Așadar eu am să fantalez exact:
Paletele de omorât muște
în birtul din Stare Sedlište
sunt acolo doar pentru ca noi
cei prezenți
să avem ceva cu care
să omorâm duhurile.

Care vor fi devenit agasante
precum muștele,
căzând mereu în cârnații murați
și târându-se apoi peste mațele lor de ceapă albă,
înainte ca tu să reușești să muști întâia oară
din *cadavrele apei*, cum mai sunt ei numiți

Și în afară de asta s-a terminat și pâinea.
Doamnă birtășiță, te rugăm mai adu pâine!

*(1920-1991), filosof ceh dispărut într-un accident de
automobil la Tachowa, în apropiere de Bor

Ea se duce la dulapul frigorific
și scoate pâine congelată.

După care o readuce la viață
în cuptorul cu microunde.

Când ne-o aduce
pâinea mai are mijlocul tare ca piatra.
Să fie oare acolo sufletul pâinii?
Partea aceea înghețată din mijloc?

Jan Hus spune:
„Pâinea rămâne pâine, domnilor!”

Serviciul de dezăpezire

În omienouăsutecincizecișidoi
se difuza la noi în cinematografe Heidi,
cu Theo Lingen
în rolul lacheului din casa Sesemann,
iar Republica Federală Germania
devenea membru în Fondul Monetar Internațional,
timp în care, la Ulm, venea pe lume
un anume Ulrich Hoeneß,
mai târziu
fabricant de mezeluri și campion mondial,
permanent cu gura mare, permanent în atac,
fîrește, era doar pentru țară.

În omienouăsutecincizecișidoi, așadar,
la Praga se spunea
totul să îți alunece-n pantaloni,
inima, creierul, curajul, manierele,
iar pantalonii, dimpreună cu toate,
deoarece ți se lua totul,
demnitate, considerație,
cureaua și bretelele de la pantaloni –
așa trebuia să apari
în fața judecătorului

și să recunoști
totul.
Dar totul,
chiar și ceea ce
nici măcar în visele tale cele mai corupte
și nerușinate
n-ai îndrăznit să visezi, cu toată strădania.

Vezi, tocmai de aceea există acuzatorul,
acela are deja pregătită lista păcatelor tale
și plăcerea nebună
dimpreună cu un rânjel smintit
să mărturisească și ceea ce
tu nici n-ai păcătuit,
căci păcatele, ai să le-nveți la Praga-Pankraz,
în beciurile de pomină ale poliției secrete
(căci secretă e poliția secretă
doar atunci când fiecare dintre voi a aflat despre ea,
și fiecare tremură de frica ei)

Mai apoi, când totu-i mărturisit,
judecătorul zâmbește,
se arată îngăduitor,
suflă praful de pe sentința
scrisă deja de multă vreme
și te grațiază cu moartea.

Ceea ce rămâne din tine
va fi ars,

iar cenușa
va fi amestecată
în criblura serviciului de dezăpezire.

Așa ai să zaci apoi pe străzile din Praga
și tu însuți vei avea grijă
ca nu cumva
din neatenție
cineva să alunece iarăși din viață.

Cine, de fapt, a suflat praful
de pe acea sentință
a unui tribunal de atât de departe,
asta s-a hotărât aici
și exact aici
s-a împărțit Europa.

Și oare
care serviciu de dezăpezire al istoriei,
cu cenușa atâtor uciși,
a avut grijă,
ca acea cortină de fier
să nu alunece ceva mai departe spre vest?

Oare cum am arăta noi astăzi?

Întrebări pe care mi le pun

inedite, din ciclul „Grafica lui Rembrandt”, 2007

*„Spuneți-i
că bătrâna cu pălărie neagră-i aici!”*

Vânzătoarea de clătite

după o gravură de Rembrandt

Locuiește aici Harmenszoon?

Mijnheer von Rijn?

Na, slavă Domnului

că l-am găsit!

Alerg deja de o jumătate de zi,

pe canale în sus și în jos

să-l găsesc pe alesul domn.

Acum spuneți-i că se află aici cea care face clătite.

Da, de bună seamă că ați auzit, și încă foarte bine,

cea care face clătite, din Breetstraat,

și nu-mi vine să cred că Mijnheer

n-o să-și mai aducă aminte de mine.

M-a urmărit o întreagă jumătate de zi,

de vis-à-vis, de pe Hauseck.

M-am și gândit, ce face ăla de colo?

Cu un creion în mână?

Știu acum ce făcea.

Iar dacă tot nu-și amintește,

atunci spuneți-i:

bătrâna cu pălărie neagră-i aici.

Aceea cu cosițele gri.
Cea care mai are doar trei dinți în gură.

Că nu mai sunt o frumusețe,
o știu și singură.
Dar chiar și așa n-ar fi trebuit
să mă facă așa
încât jumătate din Amsterdam
să vină și să râdă de mine.

Arăt ca o vrăjitoare bătrână,
de parcă aș frige suflete
în loc de clătite.

Ah, ia te uită cine vine,
însuși Mijnheer!
Știți Dumneavoastră
ce spun de fapt oamenii,
că atunci când pun clătitele mele în untul fierbinte
răsare soarele.
Atât de auriu e totul!
Și asta vine de la atâtea ouă.
Iar lucrul ăsta nu îngădui să fie disprețuit.
Mult unt și, firește, multe ouă!
Asta e toată rețeta mea.
Iar pe asta ar trebui s-o vedeți,
cum le lasă gura apă clienților.
Chiar și copiilor le plac.
Uneori clătitele mele le înșfacă și câinii străzii.

A, da, asta o știe și Domnia Voastră.

Dar de fapt, ce anume aveți atunci împotriva
noastră,
a oamenilor săraci?
Nimic, spuneți Dumneavoastră!?
Atunci cum se face că și pe Domnia Voastră
v-ați desenat în chip de cerșetor?
Cel puțin așa se spune.
Ei, uitate, pe asta vreau s-o văd și eu.
Așa ceva nu-mi vine să cred.

Știți Dumneavoastră într-adevăr
cum vine asta?
Să vinzi de treizeci de ani clătite pe stradă,
pe ploaie, pe vânt,
dar înainte de toate, pe ploaia asta groaznică

din Amsterdam.

Cu ploaia din Amsterdam
poți să îneci și peștii, așa spun eu mereu.

Ce mai aveți aici, Mijnheer,
ia să vedem?
Îmih, un vânzător de otravă pentru șobolani,
îi știu eu pe ăștia, specia asta.
Ei se așează aproape întotdeauna
chiar lângă mine și lângă cuptorul meu de clătite,
cu bățul lor pe care atârnă șobolani morți,

iar sus, în coșul agățat de el,
țopăie câțiva încă vii!

Știu, noi femeile cu clătite,
vorbit un piculeț cam mult.
La noi e ca și cu aluatul de clătite,
deseori dăm și peste marginea tigăii,

iar flecăreala se dă de-a dura
pe Breetstraat în jos.

Nu se poate! Ce face ăsta aici?
Se pișă.
Mijnheer, și Domnia Voastră sunteți unul bun!
Iar mai apoi, vindeți așa ceva
domnilor bancheri drept artă?
Apăi de la Dumneavoastră
chiar că se mai poate învăța câte ceva, Mijnheer!

Dar pe sine însuși, cerșetor...
Nu, pe Dumneavoastră să nu vă desenați așa.
Așa ceva poate să aducă ghinion!
De parcă poți ști ?
În asta de aici, așa cum stați la fereastră, cu pălărie,
o pălărie cu adevărat frumoasă,
aici îmi plăceți cu mult mai mult, Mijnheer.
Aici sunteți un gentilom, Mijnheer,
și de fapt ce scrieți Dumneavoastră aici?

Pe mine mă puteți desena așa cum voiți!
Dar că nu mi-ați cumpărat nici o clătită,

asta n-a fost deloc frumos.
Nu, nu, despre clătitele mele nici o vorbă rea.
Acum haideți, veniți mai aproape,
v-am adus un coș plin de ele!
Acum luați-vă, ce mai!
Nici o grijă, de astea nu s-au atins câinii!

Și, și? Gustoase?

Nu spuneți nimic.
Dar se vede și așa.
Așa să vă desenați cândva, Mijnheer!
Dacă-mi dați voie să spun:
Ochii mari
și încântare pură:
Ooooh, clătitele aastea!

Vechi soiuri de mere

Nu știm
dacă a fost un Brackler,
un Münsterländer Borsdorfer
ori mai degrabă
mărul de plăcinte Horenburger.

Tot la fel de bine s-ar putea să fie:
Jakob Lebel,
Josef Musch
ori Orleansrenette.

Din pricina apropierii de paradis
ai putea să te gândești
și la mărul de Constantinopol.

Ori mai curând, totuși,
un Oehringer cu dungi sângerii,
un Winterrambur,
Goldparmäne.

Un lucru este în orice caz sigur:
a fost nepermis de gustos.

(Iar de un Delicios auriu
denumit și galbenul-încăcios
Eva nu s-ar fi atins niciodată.)

Prognosticul vieții în anul 1606
(anul de naștere al lui Rembrandt)

Dacă am putea ajunge moșnegi,
așa, la vreo 43 – 47 de ani.

Cu toți dinții în gură, până la capăt.
Dar cine reușește așa ceva.

Dacă soarele se-nvârte în jurul pământului,
sau mai degrabă invers,
o dezlegare a acestei,
mai degrabă neimportante, întrebări,
așteaptă cei mai puțini.

Dacă dimpotrivă am descoperi totuși azotul,
– piatra filozofală –
unii spun că-l au deja de mult,
atunci am putea, de exemplu,
transforma mercurul în aur.
Și asta ar fi o chestie!

La stânga și la dreapta străzii Breetstraat,
în Amsterdam,
în noul Ierusalim,
Mesia e așteptat încă.

El va veni!
Fără îndoială.
Și asta nu trebuie să însemne neapărat mâine.
Am încheiat, iată, câteva afaceri minunate.
Iar în vremuri mesianice
afacerile nu mai joacă nici un rol.
Din păcate.

Ca în curând la Praga, au să zboare iarăși
pe ferestre câțiva lingăi habsburgici,
regenți, partizani ai Romei,
asta mai poți să tot aștepți.

Iar mai apoi Boemia e liberă.
Și toți au să bea dintr-un singur pocal,
la Cina cea de taină.
Multora însă le-ar face mai mare plăcere
să se poată sătura în fiecare zi.
Iar despre un pocal cu vin,
despre asta nici n-are rost să aducem vorba.

O baniță cu boabe de grâu
pe care o semeni în ogor,
aduce la recoltă două banițe.
Asta, dacă ai noroc.
Una trebuie s-o păstrezi de sămânță peste iarnă,
iar din cealaltă poți să-ți faci pâine.
Dar ferească-te sfântul să vină o vară ploioasă
și să putrezească totul.

Unul dintre mulții ghicitori în stele,

alchimiști și ghicitori în cărți,
a profețit că or să vină vremuri
când o baniță
va aduce șapte banițe recoltă.
Dar așa ceva, în primul rând,
nu putem, în mod serios, aștepta,
iar în al doilea, cel ce a spus aiurează.

Dacă am ajunge în cer, ar fi bine.
Dacă ei, catolicii, cu toți sfinții și martirii lor,
și-ar avea un cer al lor, ar fi și mai bine.
Am avea, cel puțin din partea lor,
liniște până în veci vecilor.

Iar dacă asta nu se poate întâmpla?
Ar fi frumos, dacă mâine dimineață ar răsări
iarăși soarele.

Marea ar trebui să putem s-o închidem,
pentru ca să nu mai inunde jumătate din Olanda.
Dacă din opt copii, supraviețuiesc trei
și depășesc vârsta de cinci ani,
atunci trebuie să-i mulțumești Dumnezeului tău.
Dacă femeia îți moare la a noua naștere,
nu poți să faci nimic.
Cel mult: să te însori cu tânăra fată din casă.

Oare vrea ea să ia un moșneag?

Acum ai deja 47 de anișori.
Și, de fapt, la o asemenea vârstă,
nu mai poți aștepta prea multe.

Întrebări pe care mi le pun

De ce păsările zboară
asta vreau deja de mult să știu.

Dar și,
ce-ar fi dacă, în norodul albinelor,
câtorva albine lucrătoare le-ar veni ideea
să înființeze „*primul partid anarhist al albinelor*”?
Firește, doar în cadrul legilor stupului.

Ce aud, de fapt, urechile Iudei*
care cresc pe ramurile de soc?
Dar mai ales: cui povestesc ele mai departe?
Și ce consecințe are asta?

Și ce-ar fi
să trăiești într-un stat
în care libelulele ar avea puterea?

Ar fi atunci lege
ca la făcut dragoste
să se dea cu toții de-a rostogolul?

*ciupercă din varietatea *Auricularia Auricula-Judae*, cunoscută
sub mai multe denumiri, printre care urechea lui Iuda

Și de ce adică zboară doar păsările,
asta mă întreb cu adevărat.

Cine dădea, de fapt, toamna
ciupercilor comanda:
Acum, fără întârziere, afară din pământ?

E dureros pentru arbori
când primăvara
mugurii se deschid cu o pleznitură?

Copiii bondarilor
trebuie oare să meargă la școală?
Iar dacă da, vor fi ei siliți
să învețe pe de rost balade,
episoadele în care este vorba despre
istoria bondarilor?

De ce nu i-a venit
nici unei cârțițe ideea
să inventeze lampa minerului?
Pentru că nu voia să se facă de râs?

Există o mișcare subpământeană
a șoarecilor
care se revoltă împotriva nedreptăților
pisicii,
ori nu știm nimic despre asta?

Cum e asta,

să zbori zile întregi peste mare,

purtat doar de propria ta bătaie din aripi,
iar între timp să mai și ațipești?

Ce gândește melcul despre antilopă,
dar cactusul despre arbustul de iasomie?
Cunosc trandafirii invidia concurenței
și cuvântul „arțăgos ca o iapă”?

Există între leoparzi
adepti ai unei reforme a vieții
prin reducerea tempoului ei?
Vor fi aceștia ridiculizați
de ceilalți leoparzi?

Iar în afară de astea:
Oare ce și-a închipuit prima pasăre
când a spus,
acum hai să încercăm să zburăm.

Vise de pe stradă
(pe aleea cu nuci înspre Srbsko)

1.

Asfaltul străzii
plin de cranii.
Nimic altceva decât cranii goale.

Unele mai sunt întregi,
altele-s sparte.

Mereu se rostogolește în afară
secretul unui creier minuscul.

O simetrie în oglindă,
perfectă,
din emisfera stângă
și din emisfera dreaptă.

Mii de lumi mărunte.

Oare ce gânduri se-nvârt în ele
și ce visuri se nasc din ele?

Ajunse de curând în gură
îți înțeapă
extrem de emoționate
limba.

2.

Așa trebuie să faci asta.

Trebuie să te apleci,
să te apleci în jos până la ele,
să le aduni
și să le iei cu tine acasă.

Atunci vine vremea uscatului.
Rămân la soare până devin somnolente
iar mai apoi se destăinuiesc cu un ultim oftat:
Acum am povestit totul.
De-acum mai vrem doar să dormim,
să fim măcinate
și să ne fie cald.

Cald ca în cuptorul
din care-ți iei prăjitura cu nucă gata coaptă.

După ce ai mâncat-o,
nu însă fără o sticlă de vin din Mären,
au să vină să te viziteze:

Visele,
de pe stradă,
cele pe care le poți aduna
doar în valea râului Berouka.

Tetin, deasupra de Berouka

Unul dintre satele
uitate de Dumnezeu,
despre care înșiși localnicii Boemiei spun:

„Aici se termină pâinea
și începe piatra!”

Și pe deasupra
mai e și plângăcioasa asta din cer.
De parcă cepe de Boemia fără de număr
ar fi fost tocate dintr-o dată mărunț.

Dar cu toate astea
pentru noi nu s-a găsit
nici măcar pâine
cu rondele salvatoare de ceapă.

Și nici
pivny pomoc,
primul ajutor
à la Boemia.

Adică o sticluță de bere.

La Tetin nu-i de găsit pâine lichidă,
dar cu toate astea
piatră lichidă.

Noi am fi sfărâmat-o mărunt
cu gâtlejurile noastre uscate.
Singurele
care au mai rămas uscate
în ziua aceea ploioasă.

Natură moartă la Malesice

Frânghia de rufe
întinsă până
peste capetele găinilor din curte,
care neobosite se înclină aprobator.

Pe frânghie
agățate
slipuri și sutiene care
cu toată bunăvoința
nu-și mai pot aminti
de roșul lor provocator,
acum doar unul spălăcit.

Alături,
sub mărul bătrân:
un automobil ruginit,
odihnind pe acoperiș,
roțile lăbărțându-se la cer.

Precum un animal ucis.

Una dintre roți
se învârte încă:
cea de pe urmă zvâcnire.

Peisaje

*din „OberländerEckeDaiser. Un poem”, editura A1, München,
1993

*„Atunci, bine dispuși de vodcă, să mergem
mai departe”*

* * *

Ieșim de aici, apoi intrăm în Boemia
propun Käfer Franz
și Jaroslav cel mânat de dorul de casă
apoi fără s-o spunem cuiva
dăm fuga la mare

desigur că în mijlocul Europei
mă rog frumos
n-ar fi ceva deosebit pentru movilița asta
care-i de-o veșnicie la marginea ei
ce mai tura-vura
hai să ne scăldăm la Marienbad în rouă de elegie

iar mai apoi
proaspăt trecuți în eternitate
să putem să o luăm iarăși din loc

* * *

să faci o muncă de sclav asta ar fi
precum Auguste Rodin
să dăltuiești versuri în granit
din platitudinea noastră
să ajungi la relief
căci doar așa ceva dăinuie

aici sunt însă doar unii din categoria pană
ori
Domnul Valentin* Domnul Kafka
ori cine mai știe
cine s-o mai fi încumetat din cenușă

fără să lase în urmă ceva ce ocupă spațiu
ceea ce totuși rămâne
are loc într-un colțișor
chiar și această propoziție
nu-i ceva masiv
ci flutură în azur
singuratică

*Karl Valentin (1882-1948) – artist de cabaret și scenarist bavarez, apropiat dadaismului și expresionismului. Arta sa i-a influențat printre alții pe Bertholt Brecht și pe Loriot.

* * *

Aici trebuie neapărat să vă contrazic,
crede Domnul Kafka,
cine anume îndrăznește,
iar dacă el o spune, așa este
să compare textele sale indestructibile
cu construcțiile gotice de cărămidă aparentă

căci nici acidul celei mai teribile ignoranțe
n-a reușit să îndepărteze nici un cuvânt
în vreme ce bisericile
și sfinții
își pierd chipul
scurgându-se în gurile
și canalele de apă reziduală

Trei bărbați iluștri

Din „OberländerEckeDaiser. Un poem”, Editura Al,
München, 1993

Dante

Secole de-a rândul v-a corodat infernul meu
pe voi păcătoșilor
v-a cufundat în băi acide de coșmaruri
iar acum se fărâmițează
în dulapuri semiobscur și climatizate

cum să mai fie vreodată cântul meu
purgatoriul
pentru capetele acelea emailate
și rezistente la foc
de-acolo
de-afară

care
nu mai au nici ureche nici ochi pentru poezie

Jean Paul

Privind precum Ianus
aici privește fiecare înainte
și o ia la fugă
pentru ca simultan
să se vadă ajuns la urmă

Urcă în față
în păsările supersonice
pentru ca
apoi
să se vadă
cum se împiedică pe treptele cerești
după ce s-a acomodat o vreme acolo în față

pentru ca la urmă
să pară deja trecut în eternitate
asta am văzut-o eu
cu ochii mei de călător cu zeppelinul

cum cel mai lent dintre pietoni
doar pe jumătate-n prezent
care în față nu era încă plecat
iar la urmă era deja sosit

unde rămâne atunci timp
pentru o viață de tenie

într-o frază atât de complicată ca asta

Franz Kafka

Cu toate că și-a scris toată viața
mereu însă doar pe dinafară
căci pe dinlăuntru nu ne-am încumetat
s-o privim niciodată

iar versurile cele mai impozante
se trag de-a valma în norii cei negri

Apoi ar putea oare să fie în sine
acești tăiței cu varză un poem

Căci de fapt să știi să lași un cânt să amuțească
asta e marea artă

Postfață

După mai bine de zece ani de la prima mea întâlnire cu Bernhard Setzwein, prilejuită de alcătuirea unei antologii de poezie bavareză în grai, constat cu deosebită plăcere că scriitorul – deopotrivă romancier, dramaturg și poet* – nu și-a schimbat deloc felul distins și prietenos de a fi. Dimpotrivă – și acest lucru l-am observat cu ocazia pro-iectelor la care am luat și eu parte, reușind a-l cunoaște mai îndeaproape –, Bernhard Setzwein a rămas același intelectual de mare sensibilitate, un scriitor care, prin opera sa, încearcă să deschidă noi drumuri înspre și dinspre scriitor, ghidat în tot ceea ce face de ceva aparte, „care trimite la spiritul est european”, el însuși caracterizat de „o adâncime a gândului și un rafinat simț al umorului”, cum ar spune reputatul critic german Stefan Rammer.

Fără îndoială, Bernhard Setzwein a fost și este un consecvent admirator al spiritului est european, nu însă un admirator pasiv, ci unul care încearcă să cunoască în profunzime culturile din estul Europei, preluând nu rareori în scrisul său tematici din respectivul areal cultural și social.

*Profesor de poetică la Universitatea din Bamberg, Bernhard Setzwein este un reputat germanist, un romancier și un dramaturg foarte apreciat, și nu în ultimul rând un poet de ales rafinement stilistic.

Poemele lui Bernhard Setzwein însumează tot ceea ce un text poetic trebuie să conțină; și înainte de toate o estetică pusă în valoare cu luciditate, poezie „in purezza”. De subliniat aici că autorul nu își arogă astfel de atribute. Pur și simplu acestea țin de specificul liricii sale. Desigur, nu e exclus ca percepția mea să pară subiectivă, ținând seama de postura de traducător în care mă aflu, cred însă că afirmațiile de mai sus pot fi oricând confirmate de o lectură atentă a textelor lirice ale autorului.

Iar pentru că volumul de față are și o poveste a sa, îmi îngădui să nu o trec sub tăcere; iat-o, în câteva cuvinte.

Atunci când, cu ceva timp în urmă, i-am propus lui Bernhard Setzwein să publice din opera sa în traducere românească, acesta mi-a pus la dispoziție trei proze, încă inedite la vremea aceea pentru cititorul german; proze care au văzut lumina tiparului la începutul anului 2008 în revista „Banat”. La puțin timp apoi, la inițiativa Editurii Hestia, l-am invitat pe Bernhard Setzwein să publice un volum de poezie. De data aceasta, reacția sa aproape că nu m-a mai surprins. Chiar dacă, atât ca gest, cât și prin conținut, ar fi putut să pară neobișnuită.

În epistola care însoțea manuscrisul pentru Editura Hestia, Bernhard Setzwein scria, printre altele: „Așadar, în curând va trebui să le spun cititorilor mei germani: «Dacă veți dori să-mi citiți noile poeme, v-a trebui neapărat să învățați românește!» [...] Ce zici, nu-i așa că e nostim?”

Așadar, un scriitor german de primă mărime publică texte inedite într-o versiune românească,

faptul în sine dovedind afinitatea sa pentru culturile est europene, și nu în ultimul rând marea sa prețuire pentru limba, literatura și cultura română. Este, cred eu, dovada cea mai elocventă că în literatură nu există națiuni mici și mari, ci mai degrabă putem vorbi de o singură literatură mare.

În ceea ce mă privește, mă consider deosebit de onorat pentru faptul că mi s-a oferit privilegiul de a traduce din opera unui spirit european de elită.

EUGEN D. POPIN

Cuprins

Prolog

Cântec pentru peștele care se leagănă deasupra mesei de scris

Pe drum către tine se rup norii

Eroare

Joc de copii

Păsări pe câmp

Vremuri grele

Peisaj de iarnă

Sub prun

Globul pământesc luminat în interior

Înnoire în sat

Unul care bănuiește ceva

Epifanii rurale

Drum de noapte

Vara babelor

Cuptorul de piatră (I-X)

Viață de câine la Brod u Stribra

Câmp nesfârșit la Stare Sedlište

Serviciul de dezăpezire

Vânzătoarea de clătite

Vechi soiuri de mere

Prognosticul vieții în anul 1606

Întrebări pe care mi le pun

Vise de pe stradă

Tetin, deasupra de Berouka

Natură moartă la Malesice

*** (Ieșim de aici)

*** (Să faci o muncă de sclav)

*** (Aici trebuie neapărat)

Dante

Jean Paul

Franz Kafka

Postfață

S.C. ARBEIT SRL
Dat la cules : 15. 07. 2008
Apărut : 2008
TIMIȘOARA
ROMÂNIA